

Mirovni inštitut

Inštitut za sodobne družbene in politične študije

The Peace Institute

Institute for Contemporary Social and Political Studies

Maja Breznik Močnik

KULTURNA POLITIKA SLOVENIJE IN EU

Primerjava zakonodaje, strateških dokumentov in priporočil

Jezikovne politike Evropske unije in Slovenije

*Raziskava v okviru projekta raziskovalnih štipendij
Mirovnega inštituta 2002*

© Mirovni inštitut, Ljubljana, 2003

(Študija je v pripravi za tisk)

POVZETEK:

Raziskava primerja kulturne politike Francije, Avstrije, Italije, Nizozemske, Švedske in Finske, se pravi, tiste zahodno-evropske države, ki so doslej že pripravile nacionalna poročila o svoji kulturni politiki po predlogu in metodologiji Evropske unije. Zanimalo nas je zlasti, katere cilje si zastavljajo posamezne države in kako jih uresničujejo. Končni izsledek raziskave pa je pokazal, da se evropske kulturne politike (skupaj s slovensko) lovijo med dvema kontradiktornimi ciljema kulturnih politik.

Prvi cilj evropskih kulturnih politik poudarja socialno odgovornost kulturne politike do populacij, ki imajo majhen »kulturni kapital« in skuša s svojimi ukrepi prispevati k vpostavljanju družbene enakosti. Ta zastavitev kulturne politike je časovno starejši in v raznih državah sovpada z vzpostavljanjem »socialne države«. Kulturne politike navadno poskušajo doseči zastavljeni cilj s prenašanjem paketne ponudbe prestolnice (z gledališčem, orkestrom, razstavnim prostorom, muzejem, arhivom ipd.) v provincialne centre. V tem primeru so se moderni kulturnopolitični cilji dejansko povezali s konzervativno kulturno politiko: reprezentativno kulturo evropskih absolutističnih monarhij prenašajo v pomanjšani meri na »vas«, kjer naj bi duh civilizacije in kulture spremenil »vaščane in vaščanke« v Castiglionejeve dvorjane.

Nezadovoljivi rezultati zgornjih ukrepov, gospodarska kriza in omejevanje socialne države so porodili nov »liberalni« model kulturne politike. Ta model zagovarja, da se bo kulturna produkcija utrdila, če bo prepuščena trgu in subvencionerjem, hkrati pa bodo kulturne institucije bolj stregle potrebam prebivalstva, ker bodo bolj odvisne od obiska. A učinki te politike se kažejo kot ravno nasprotni: kulturne institucije se vse bolj zapirajo v »elitne kroge«, ponudba pa se v domnevnem prilagajanju splošnemu okusu vse bolj komercializira.

Kljub eni ali drugi ideološki naravnosti kulturnih politik pa se osnovno financiranje ni bistveno spremenilo. Tudi v liberalnem modelu kulturne politike lastni dohodki kulturnih institucij redko presežejo 10 %. Ker kulturno produkcijo v vsakem primeru pretežno financira država, je torej odvisno predvsem od splošne ideološke naravnosti, komu bo namenjena redistribucija državnega denarja za kulturo: ali za to, da bodo elitne skupine financirale kulturo zase, ali pa bo kulturna politika skušala streči potrebam večine prebivalcev in prebivalc. Na področju kulture torej ni vprašanje redistribucija, ker ta že obstaja, vprašanje prihodnosti je le, komu bo ta redistribucija namenjena.